

Sommaren den goda

T *i kâma tibaak ti in byy
saan an a vari läng bårt
hää it bara så ti kâma hä.
Tu minns an sâam an va förr
eli sâam du tråor an va förr.*

Just så inleder Lars Huldén sin dikt "Ti kâma tibaak" i diktsamlingen "Heim/Hem", dikt på munsalamål och högsvenska, som kom ut 1977.

I egen översättning går diktens första strofer så här:

*Att komma tillbaka till en by,
sedan man länge har varit borta,
det är inte bara att komma det.
Du minns den som den var förr
eller som du tror den var förr.*

RADERNA OVAN bekräftas i Hilding Backs artikel i detta Skärgårdsnummer, där han berättar om flyttningen till Sverige 1961. Redan vid första hembesöket insåg han att han inte längre "var en i gänget". Då var han i tonåren. Att inte vara en i gänget varken i det gamla landet eller i det nya – är något som många emigranter upplevt.

Men som så många andra har han ändå återkommit till hembygden, sommar efter sommar, i femtio år. Numera med dubbel identitet. Och liksom Huldén har han vårdat sin österbottniska identitet mycket väl, dialekten inkluderad.

Samtidigt dokumenterar Hilding Back ett stycke personlig "Färjefart", som Sjöhistoriska Institutets publikation nr 33 heter och som presenteras av Thure Malmberg. Publikationen utgör en utmärkt referenslitteratur till den moderna färjesjöfartens korta historia i trafiken mellan Finland och Sverige. För alla som i tiden emigrerade till Sverige har färjtrafiken mellan våra länder utgjort en livlina och fartygsutvecklingen var hisnande snabb. Nutidshistoria i högsta potens.

Det är dock tragikomiskt att den första bilfärja i trafik mellan Finland och Sverige skedde på linjen Vasa – Umeå, en blomstrande färjlinje som EU medlemskapet sen sköt i sank. Detta europeiska bygge som skulle återföreina regionerna över nationalstatsgränserna har i praktiken gjort mot-

satsen i Kvarkenregionen, via sameuropeisk skattepolitik.

EN ARTIKEL som bekräftar intervjun med Janne Gröning i Skärgård nr 3/2011 är Jannike Nynäs fackuppsats om hur naturen och skärgårdens rekreationsvärde inverkar positivt på hälsan, baserat på forskning. Det som framgår ur forskningen, som Nynäs förtjänstfullt plockat fram i sin artikel, stämmer precis på det som Gröning beskrev om sin långa väg tillbaka från utbrändhet, via naturens egen inbyggda positiva energi.

Enligt de miljöpsykologer som Jannike Nynäs refererar till, uppfattar vi omvärlden från två olika sätt, med riktad uppmärksamhet och med spontan uppmärksamhet. Via den förstnämnda tar hjärnan in miljontals informationsstimuli per sekund som skall sorteras, behandlas, tas med i planering, skall minnas – bland annat som underlag för beslut. Det är vardagens jobbvärld. Denna riktade uppmärksamhet kräver massor med energi och om hjärnan aldrig får tillräckligt med vila drabbas vi av mental utmattning.

DEN SPONTANA uppmärksamheten är påkopplad när vi vistas i naturen, där hjärnan fortfarande registrerar alla sinnesintryck, men utan ansträngning. Dessa intryck kräver ingen energi från oss utan ser i stället till att "systemet" får vila och i förlängningen fungerar som en helande och läkande kraft, som stärker vårt immunförsvar. Därför trivs vi på sommarstugan, ute på havet, och i skogen.

Läs Jannikes artikel och plocka sen fram Skärgård nr 3/2011 och läs intervjun med Janne Gröning och hans "väg tillbaka", och ni ser sambanden. Synnerligen intressant!

NU NÄR SOMMAREN har börjat, med semestrar och massor av tid ute i naturen, får våra överbelastade hjärnor just den vila och den spontana uppmärksamhet – som inte kräver något, utan bara ger.

Redan det en orsak till att värna om vår natur och att förvalta naturarvet på ett uthålligt sätt. Att tvinga in mångfalden i en utarmande produktions-

apparat i dagens ekonomiska klichévärld, undergräver i förlängningen vårt eget immunförsvar.

Men det är vardag, nu är det semestertider och spontana upplevelser som gäller.

Njut av sommaren.

I BOKEN *"Vers och prosa"* (1997) tecknar Lars Huldén följande bild i dikten *"En sommarvisa"*.

*Jag väntar den stora sommarn.
En morgon är sommarn här.
Och luften är full av dofter
och värme och sång där jag är.*

*Och syrsorna sömmar i gräset
ny skjorta och byxor åt mig.
Man måste ha lätta kläder,
när sommarn infinner sig.*

*Det blir väl helt annorlunda.
Vi vet ju så lite ändå.
Men sommarn kommer nog närmast
det goda jag väntar på. ♦*

Håkan Eklund, redaktör

